

Alberto Contador

Juš Murnik, Primož Rems in Luka Starc

■ Življenje

Alberto Contador se je rodil 6. decembra 1982 v Madridu (Alberto Contador, 2020). Vse svoje življenje je živel v Pintu, majhnem mestecu južno od Madrida, kamor so se leta 1978 preselili njegovi starši. Sam zase pravi, da se je popolnoma in strastno posvetil kolesarjenju, saj je skozi izkušnje v lastni družini dobil veliko lekcij v življenjskih težavah. Pri petnajstih letih je tekmovalno začel dirkati kot kadet z domačo ekipo. Leto pozneje pa je odšel v madridski klub Real Velo Portillo. V svojem prvem letu kot kadet ni zmagal na nobeni dirki, vendar je pokazal zavidljiv talent, zlasti, kadar so se ceste nagibale navzgor. Prve zmage je doživel naslednje leto, ko je osvojil tudi nagrado za kralja gora v kategoriji mladincev. Leta 2002 je zmagal na španskem državnem prvenstvu v časovnem preizkušanju v diviziji U-23. Kot profesionalac je debitiral naslednje leto in zbral svojo prvo profesionalno zmago na posamični preizkušnji na Poljskem. Pri enaindvajsetih je že bil dobro seznanjen z zmago, težavami in krivicami, toda največji izziv v njegovem življenju je bila vožnja po etapi, na kateri je doživel zdravstveno katastrofo. Diagnosticirali so mu cerebralni kavernom, prirojeno možgansko stanje, ki je zahtevalo tvegano operacijo. To je končalo njegovo sezono ter tudi grožilo o predčasnem koncu kariere. Po napornem okrevanju se je vrnil leta 2005 in le osem mesecev kasneje po nesreči je zmagal na etapi in dokazal resničnost besed, ki jih je izgovoril svoji materi samo tri ure po operaciji: »Kjer je volja, tam je pot.« Od te točke naprej je sledil velik vzpon v njegovi karieri. Leta 2007 je osvojil prvo zmago na dirki Parizu – Nice ter nekaj mesecev pozneje tudi svojo prvo zmago na Tour de France. Z zmago na La Vuelti se je pri 25 letih zapisal v zgodovino in tako postal peti kolesar, ki je na vseh treh velikih dirkah dosegel zmago. Alberto, ki je dosegel zmago na desetih etapnih dirkah, se je odločil za spremembo in kmalu po zmagi na svojem tretjem Touru zamenjal ekipo oziroma moštvo. Ampak preden je njegova pogodba začela veljati, se je soočil z veliko nočno moro. Avgusta 2010 je izvedel, da so mu na doping kontroli, ki jo je opravil med Tour de France, odkrili sledi klenbuterola v njegovem urinu. Čeprav naj bi bilo od začetka ugotovljeno, da naj bi šlo za očiten primer onesnaženja hrane, ki ga povzroča uživanje mesa, onesnaženega s snovjo, ki se v proizvodnji govejega mesa uporablja za goveda, je bil proti Albertu sprožen pravni postopek.

■ Doping v kolesarstvu

Z vidika športnih dosežkov v kolesarstvu ter prav tako vpletenih tekmovalcev, odvzetih zmag, medijske pozornosti (škandalov) in

Alberto Contador (Alberto Contador, 2020).

tudi resnih zdravstvenih težav ima sam doping velik oziroma poseben pomen v kolesarstvu, pojasnjuje dr. Lovro Žiberna (2019). Res je, da je doping prisoten v vseh športih (v nekaterih celo več), ampak so sami mediji s svojim pisanjem šport, kot je kolesarstvo, ustvarili tako, da naj bi bil ta šport najbolj povezan z dopingom. Sami podatki oziroma raziskave Svetovne antidopinške organizacije prav tako kažejo na to, da je uporaba dopinga enaka tudi v drugih športih, vendar se moramo zavedati, da je v samem kolesarstvu opravljeno neprimerno veliko število kontrol kot v drugih športih. Raziskave kažejo, da je bilo v kolesarstvu leta 2012 opravljenih 20.624 analiz bioloških vzorcev, medtem ko je bilo v drugih športih opravljeno približno 180.000 analiz. In tako lahko vidimo, da je število pozitivnih športnikov seveda večje v športih, kjer se naredi več kontrol iz odvzetih bioloških vzorcev. Prav samo kolesarstvo je tak šport.

Žiberna (2019) meni, da je boj proti doping u v kolesarstvu danes naredil ta šport za enega izmed najbolj "čistih" v primerjavi z drugimi športi, v katere razne zveze ne investirajo dovolj sredstev v dopinške kontrole, ker se sami zavedajo, da bi pozitivni vzorci oziroma primeri v njihovem športu dobesedno prinesli velik finančni minus ter sam interes. To so sami spoznali prav v kolesarstvu, ker so leta 2006 pa vse do leta 2008 ukinili televizijske prenose zaradi vpletenosti samega dopinga, prišlo je tudi do umika sponzorjev. Škoda pa je nastala za celoten šport.

Pravila dopinga v kolesarstvu so taka, da je bil športnik, ki je bil pozitiven in je prvič kršil pravila, kaznovan s prepovedjo za dve leti. Profesionalni kolesarji morajo v primeru, da so spoznani za krivega, vrniti Mednarodni kolesarski zvezi vrniti 70 % letnega zaslužka. Tak način kaznovanje je viden samo v kolesarstvu. Prav tako so imena športnikov, ki so kršili pravila, objavljeni na uradnih spletnih straneh.

■ Prepoved zaradi dopinga

Španski kolesar Alberto Contador je bil po spornem primeru spoznan za krivega oziroma za uživanje dopinga. Dobil je dvoletno prepoved tekmovanja v športu. Prav tako so bile Contadorju odvzete zmage na Tour de France leta 2010, Giro d'Italia 2011 in še na nekaj drugih dirkah, potem ko je arbitražno sodišče za šport (CAS) zaključilo skoraj dvoletno preiskavo. Na vzorcu urina Contadorja, odvzetega med dnevom počitka na Tour de France leta 2010, je bil klenbuterol, ki velja za prepovedano snov v kolesarstvu in številnih drugih športih. Sam Contador je trdil, da je bil klenbuterol v njegovem telesu posledica uživanja kontaminirane španske govedine. Vprašanje pa je, ali bi oz. je odkrita količina v njegovem telesu vplivala na njegove športne nastope?

Tehnično gledano je klenbuterol razred zdravil, ki se uporabljajo za zdravljenje astme in drugih bolezni dihal, pojasnjuje Laura Corbit (2012). Tako kot drugi agonisti je tudi klenbuterol učinkovit kot bronhodilatator, saj deluje kot mišični relaksant. Ameriška agencija za hrano in zdravila (FDA) klenbuterola ni odobrila. Mednarodni olimpijski komite (MOK) in Svetovna protidopinjska agencija (WADA) pa sta prepovedala njegove učinke na povečanje učinkovitosti. Sam klenbuterol ima tudi številne druge učinke, vključno s povečanjem aerobne sposobnosti (količina kisika, ki jo telo lahko porabi med telesno vadbo), telesno sposobnostjo prenosa kisika in zmožnostjo presnavljanja maščob v telesu. Klenbuterol tudi stimulira centralni živčni sistem, ki tudi pripomore k hitrejši regeneraciji telesa. Funkcija poživila, da pospeši presnavljanje maščob, nekatere ljudi privede do tega, da ga uporabljajo kot potencialno pomoč pri hujšanju in za povečanje vitke mišične mase. Zaradi teh lastnosti se klenbuterol včasih daje živalim za povečanje proizvodnje pustega mesa. Zaradi tega je Contadorjeva trditev, da je bil klenbuterol v njegovem telesu posledica uživanja kontaminiranega govejega mesa, verjetna, meni L. Corbit (2012). Ta izgovor, ki ga je predložila Contadorjeva ekipa, je nato hitro izgubil pomen, ko so točni podatki o količini klenbuterola v vzorcu Contadorja prišli v javnost. Tudi posebnih dokazov o viru kontaminiranega mesa Contadorjeva obrambna skupina ni morala predložiti. To naj bi verjetno prispevalo k odločitvi zoper njega. Klenbuterol je običajno predpisan (v državah, kjer je to zakonito) v odmerkih 20–60 mikrogramov na dan. Lahko se ga zaužije na več načinov, direktno v kri, z inhalatorjem ali v obliki tablet.

Ugotovljeno je bilo, da je v Contadorjevem urinu oziroma vzorcu bila količina 50 pikogramov ali 0.00005 mikrogramov. In ta koncentracija najverjetneje sploh ne bi vplivala na uspešnost Contadorja, a zagotovljenih informacij o tem ni, saj so tudi zdravniki različnih mnenj. Klenbuterol ima dolgo dobo razgrajevanja, približno 48 ur. Da pride do pravega učinka poživila, ga je potrebno jemati dlje časa. Po mnenjih nekaterih strokovnjakov je verjetnost, da je Contador vzel poživilo med tekmo, zelo majhna. Zaradi tega je nekoliko čudno, da niso zaznali že prej višjih ravni oz. uporabe prepovedane snovi, če je to nekaj, kar naj bi Contador jemal pred vožnjo oziroma dirko. Prav tako je nenavadno, da Contador ni bil pozitiven več dni na Touru, če je resnično jemal klenbuterol. Ena od teorij, ki bi lahko veljala, pa je, da je Contador izvedel še Stop Doping, sicer kar nekaj časa nazaj, sledi uporabe klenbuterola pa so lahko ostale, kar se je videlo na testiranju (Contador tests positive, 2010).

Alberta Contadorja so takrat testirali 6 dni zapored, med 19. 7. in 24. 7. Testi so pokazali, da 19. in 20. sledi klenbuterola ni bilo, pokazali so se 21. in 22., nato pa 23. in 24. zopet ne, kar kaže, da je prišlo do

vnosa klenbuterola (na eden od naštetih načinov) po 20. 7. Zaključek dr. de Bora je bil, da takšna vrednost ne mora vplivati na izboljšanje delovanja našega telesa med športnimi aktivnostmi in da je verjetnost zaužitja klenbuterola s hrano »*extremely likely*« (Contador tests positive, 2010).

Operation Puerto

Contador je bil leta 2006 izbran v ekipo Astana za Tour de France. A zaključil je dirko, preden se je ta sploh začela, saj so bili obtoženi, da ekipa uporablja doping – primer se je imenoval *Operacion Puerto doping case*. Contador in štirje njegovi sotekmovalci so bili 26. julija 2006 oproščeni iz španskega sodišča, kasneje pa Contador in njegov sotekmovalec še od UCI. Maja pred tem dogodkom je prišel v javnost dokument, ki naj bi Contadorja povezoval s kasnejšimi obtožbami za uporabo krvnega dopinga – Jorgom Jakschem. Dokument je sicer kazal na to, da naj bi Contador bil čist oz. »*Nada o igual a J. J.*«, v prevodu »nič podobnega kot J. J.«. Contador je bil kasneje decembra 2006 nato poklican pred sodnika, kjer ni želel sodelovati in dati krvi za DNA analizo. Trdil je, da ima sodišče premalo dokazov in da bo pripravljen sodelovati, ko bo prišlo do pravih obtožb.

Julija naslednje leto je Werner Franke, nemški strokovnjak za doping, obtožil Contadorja uporabe dopinga. Obtožil ga je, da je imel zapisan dopinjski režim med Operacijo Puerto. Contador je to obtožbo zanikal in rekel, da je bil ob napačnem času v napačni ekipi (Alberto Contador, 2020).

■ Sklep

Contador je po takratnih virih bil drugi kolesar, ki mu je bil odvzet naslov zmagovalca Toura, kasneje se je to pripetilo še večkratnemu zmagovalcu Lancu Amrstrongu. Zmago je tako leta 2010 osvojil takrat drugo uvrščen Andy Schleck. Med preiskavo je tedaj 27-letni Španec ogorčen dejal, da se vse preveč pozornosti posveča takšnih stvarim, ne pa samemu športu. Jezilo ga je, da je bil velik del svoje kariere eden od osumljencev različnih dopinjskih škandalov, poznan pa je želel biti zaradi svojega trdela dela in osvojenih lovorik. Leta 2006 je pod imenom Operation Puerto potekala še ena proti dopinjska akcija, v kateri je bil Contador osumljenec. Po večmesečnih preiskavah je bil Contador končno označen kot čisti kolesar, je pa sam dejal, kot je zgoraj omenjeno, da je bil takrat v napačni ekipi ob napačnem času, ko se je doping tam uporabljal. V obdobju druge Contadorjeve obtožbe, kjer so ga spoznali za krivega, je mednarodna zveza sporočila, da sta bila še dva španska kolesarja pozitivna na doping kontroli, kar je v primeru Contador še dodatno dvignilo prah. Teorij, ali je Contador kršil pravila in uporabljal klenbuterol za svojo korist, je veliko. Organizacija je na koncu odločila proti Contadorju in pri temu je tudi ostalo. Španski kolesar je se na kolo še vrnil in osvajal izjemne rezultate tudi kasneje v svoji karieri, je pa ta incident na njegovem imenu pustil velik madež (Nov madež v kolesarstvu, 2010).

■ Mnenje

Alberto Contador je nedvomno eden najboljših kolesarjev na svetu. Doping je v športu vedno bolj prisoten, sploh v kolesarstvu, in tisti, ki osvajajo izjemne dosežke, so tako še bolj pod drobnogledom preiskovalcev. Menimo, da je incident povezan s tem iz-

jemnim španskim kolesarjem nesreča, ki bi lahko doletela vsakega. Glede na informacije, ki smo jih dobili iz svetovnega spleta, je skorajda jasno, da je šlo za zastrupitev. Mnogo neujemajočih podatkov res lahko kaže le na nesrečo in ne na načrtno uporabljanje dopinga. Zavedamo pa se, da nam vsi podatki niso dani in da nimamo dovolj teoretične podlage, da bi lahko strokovno trdili to ali drugo. Najverjetneje nikoli ne bo jasno, kaj se je zares dogajalo, je šlo za zaroto proti uspešnemu kolesarju ali pa se je res medicinsko dokazalo, da je šlo za prevaro. Nekateri pravijo, da športniki lahko začitijo športnika, ki goljufa, in morda je to res, a še vedno se vsi borijo za prvo mesto in nekateri bi storili marsikaj, kot npr. nekomu nastavili past, le da bi oni prišli do slave. Kot se je Contador izrazil sam, da je bil večkrat na napačnem mestu ob napačnem času, se nam zdi, da se je zgodovina zopet ponovila, pa čeprav bi lahko trdili, da se naključja ne ponavljajo.

Literatura

1. Contador tests positive. (2010). *The science of sport*. Pridobljeno s https://sportsscienists.com/2010/09/contador-tests-positive/?doing_wp_cron=1582737636.1905770301818847656250
2. Nov madež v kolesarstvu. (2010). *Dnevnik*. Pridobljeno s <https://www.dnevnik.si/1042391828>
3. Lovro Žiberna (2019). Boj proti dopingu v kolesarstvu. *Vita*. Pridobljeno s https://www.revija-vita.com/vita/82/Boj_proti_dopingu_v_kolesarstvu?fbclid=IwAR1M2zf_OstshBSnt5Nu_V9ehsxm-yk7RdXw9TGPGr9-Lo6FDYdlvjU0mYM
4. Laura Corbit (2012, 8. februar). Alberto Contador banned for doping, but what is clenbuterol?. *The conversation*. Pridobljeno s <https://theconversation.com/alberto-contador-banned-for-doping-but-what-is-clenbuterol-5246>
5. Alberto Contador (2020). *Wikipedia*. Pridobljeno s https://en.wikipedia.org/wiki/Alberto_Contador#Doping

Marija Šarapova

Patricija Agnič in Izabela Lužnik

Znana ruska tenisačica, Marija Šarapova, je 26. januarja leta 2016 po porazu proti Sereni Williams v četrtfinalu Odprtega prvenstva Avstralije opravila doping kontrolo, ki je kasneje pokazala pozitiven rezultat zaradi prisotnosti prepovedane snovi v njenem vzorcu. 7. marca je na izredno sklicani tiskovni konferenci v Los Angelesu (ZDA) dala izjavo za javnost, v kateri je razkrila, da je bila pozitivno testirana zaradi uporabe meldonija, ki ga je Svetovna protidopinska agencija (Wada) dala na seznam prepovedanih substanc na začetku tistega leta. S to novico je presenetila javnost, saj so ljudje pričakovali, da bo na tiskovni konferenci napovedala svojo upoko-jitev (Clarey in Tierney, 2016). Šarapova je namreč tekom svoje profesionalne kariere utrpela več poškodb (leta 2008 je tudi prestala operacijo rame), ki so jo v tistem času še posebej omejevale in zaradi tega ni bila več sposobna odigrati tolikšno število dvobojev, kot jih je lahko včasih.

Šarapova je v svoji izjavi trdila, da ji je njen družinski zdravnik predpisoval omenjeno zdravilo od leta 2006, ker so se ji že takrat začele pojavljati zdravstvene težave. Mnogokrat je bila bolna, imela pomanjkanje magnezija in srčno aritmijo ter pojavljali so se ji prvi znaki sladkorne bolezni, ki je bila pogosta v njeni družini. Zdravnik, ki je Rusinjo zdravil od leta 2004 do leta 2012, ji je kasneje v karieri

Marija Šarapova na tiskovni konferenci v Los Angelesu. Povzeto po Tennis star Maria Sharapova failed drug test at Australian Open, faces suspension by ITF. (2016, 8. marec). *The Straits Times*. Pridobljeno s <https://www.straitstimes.com/sport/tennis/tennis-star-maria-sharapova-failed-drug-test-at-australian-open-faces-suspension-by-itf>

tudi svetoval, da naj pred pomembnejšimi tekmami poveča odmerek meldonija na 3 do 4 tablete (1 uro pred tekmo) (Steinberg, 2016). Od leta 2010 so za njeno uporabo te substance vedeli le še njen oče, zdravnik in menedžer, saj naj bi to prikrivala pred člani svoje podporne ekipe (Steinberg, 2016). Petkratna zmagovalka Grand Slama in ena izmed najbolje plačanih športnic na svetu je javno prevzela polno odgovornost za svoje dejanje in priznala, da je naredila veliko napako, ker ni preverila posodobljenega seznama, ki ga je Wada še pred začetkom leta 2016 poslala vsem udeležencem v športu preko e-pošte (Clarey in Tierney, 2016).